

Bijlagen bij 'Kwaliteitskaart Wijs! – Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling'

Bijlage I: Signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling (naar informatie van de rijksoverheid)

Leraren hebben een vertrouwensrelatie met de leerlingen en kunnen gedragsveranderingen signaleren en bespreekbaar maken, aldus Haans (2018). Soms signaleren onderwijsprofessionals iets wat kan duiden op kindermishandeling of huiselijk geweld. De vraag is: Wat moet je doen met het 'niet pluis' gevoel en wanneer kom je in actie? Om hier beter zicht op te krijgen biedt deze bijlage een overzicht van signalen die zouden kunnen wijzen op kindermishandeling.

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 4 - 12 jaar. De signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waaraan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- groeiachterstand
- te dik
- slecht onderhouden gebit
- regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- oververmoeid
- vaak ziek
- ziektes herstellen slecht
- kind is hongerig
- eetstoornissen
- achterblijvende motoriek
- niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

Gedrag van het kind

- timide, depressief
- weinig spontaan
- passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- labiel
- erg nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- negatief lichaamsbeeld
- agressief, vernielzucht

Tegenover andere kinderen

- agressief
- speelt weinig met andere kinderen
- vluchtige vriendschappen (bij leeftijd ouder dan 12 jaar)
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen
- overmatige masturbatie

Tegenover ouders

- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders

Tegenover andere volwassenen

- angst om zich uit te kleden
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- agressief
- overdreven aanhankelijk
- wantrouwend
- vermijdt oogcontact

Overig

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- slechte leerprestaties
- rondhangen na school
- taal- en spraakstoornissen

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- geeft aan het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement
- alleenstaande ouder
- partnermishandeling
- gezin verhuist regelmatig
- slechte algehele hygiëne

Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

- agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader (sommige jongeren, m.n. jongens kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan)
- alcohol- of drugsgebruik
- opstandigheid, angst, depressie
- negatief zelfbeeld
- passiviteit en teruggetrokkenheid, verlegenheid
- zichzelf beschuldigen
- suïcidaliteit
- sociaal isolement: proberen thuissituatie geheim te houden en ondertussen aansluiting te vinden met leeftijdsgenoten (zonder ze mee naar huis te nemen) – gebrek aan sociale vaardigheden

(Deze bijlage heeft de signalen overgenomen van de NJI Signalen Kindermishandeling)

<https://www.nji.nl/kindermishandeling/signalen-herkennen> (n.d.)

Signalen seksueel misbruik bij kinderen

Voor buitenstaanders is het moeilijk de signalen van seksueel misbruik te herkennen bij een kind. Wel zijn er signalen waar u op kunt letten.

In de volgende situaties kan sprake zijn van seksueel misbruik:

- slaapproblemen, bang zijn in het donker, nachtmerries, extreme vrees voor monsters;
- verlies van eetlust, eetproblemen, voortdurend buikpijn hebben zonder verklaarbare reden;
- plotselinge wisselingen in de stemming van het kind: ongelukkig zijn, boos zijn of plotseling teruggetrokken gedrag;
- vrees voor bepaalde mensen of plekken, bijvoorbeeld: het kind wil niet alleen gelaten worden met een oppas, huisvriend of familielid;
- een ouder kind dat zich gedraagt zoals een jong kind. Bijvoorbeeld weer bedplassen, duimzuigen of heel eenkennig worden;
- weigeren om over een geheimje te praten dat het kind met een andere volwassene heeft;
- praten over een nieuwe, oudere vriend en daar vaak over de vloer komen;
- plotseling veel zakgeld hebben;
- seksueel gedrag vertonen dat niet bij de leeftijd past.

Naar informatie van de rijksoverheid:

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/kindermishandeling/vraag-en-antwoord/hoe-herken-ik-seksueel-misbruik-bij-een-kind>

Bijlage II: Kindcheck (naar informatie LVAK)

Instructie gebruik Kindcheck

De Kindcheck is onderdeel van de wet 'Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling'. Doel van de Kindcheck is om door middel van gesprek met de volwassene een beeld te krijgen van kinderen die ernstig risico lopen om mishandeld of verwaarloosd te worden door de situatie waarin hun ouder(s) verkeert of verkeren.

De Kindcheck vindt plaats in **stap 1 van de Meldcode**. De Kindcheck geldt voor alle onderwijsprofessionals, die onder de Wet verplichte Meldcode vallen.

Voorbeeld vragen van de kindcheck zijn:

- Wonen er (de hele week) minderjarige kinderen bij jou in huis?
- Deel je de zorg voor hen met een volwassene? Hoe is de zorg verdeeld?
- Waar verblijven de kinderen overdag?
- Vragen over de zorg voor kinderen in de huidige situatie van de cliënt:
- Lukt het jou om jouw kinderen aandacht, tijd en zorg te geven?
- Hoe houd je voldoende toezicht op jouw (kleine) kinderen?
- Wie doet de praktische zaken, zoals; kinderen naar school brengen, koken en wassen?

Bij al deze vragen is het van belang dat je doorvraagt om een concreet beeld te krijgen van de situatie.

De Kindcheck geldt als een onderwijsprofessional meent dat er, vanwege de toestand van de ouder(s) en verzorger(s), risico's zijn op ernstige schade voor kinderen of een bedreiging van de veiligheid van kinderen die afhankelijk zijn van de zorg van volwassene. Zo geldt de Kindcheck bijvoorbeeld in geval van een ernstige (chronische) depressie, zware verslaving, (dreigende) huisuitzetting, geweld tussen huisgenoten, suïcidepoging.

NB:

- Ook het contact met een adolescent waarbij de onderwijsprofessional zich zorgen maakt over eventueel aanwezige broertjes en zusjes in het gezin kan aanleiding zijn voor het uitvoeren van de Kindcheck;
- De Kindcheck geldt ook voor zwangere vrouwen.

Heeft u twijfels over de veiligheid van de kinderen? Dan doorloopt u de stappen van de Meldcode. U legt eerst vast welke signalen bij de ouder u twijfelt over de veiligheid van de kinderen. Daarna volgt u de verdere stappen van de Meldcode die ervoor zorgen dat er ook verder onderzoek plaatsvindt en dat er, zo nodig, passende hulp komt.

Voor verdere informatie zie:

<https://www.augeo.nl/nl-nl/kindcheck/stappenplan/>

Bijlage III: Vragen voor interne consultatie

Onderstaande vragen kunnen helpend zijn om de situatie en de vervolgstappen in kaart te brengen.

Analyse van de situatie

- Wat zijn de concrete signalen (van kind, ouder(s), omgeving) en wie signaleert dit?
- Sinds wanneer worden de signalen opgemerkt? Door wie?
- Waardoor is de zorg over deze situatie of het vermoeden van kindermishandeling ontstaan? Bij wie?
- Delen anderen deze zorg of dit vermoeden? Zo ja, wie en waardoor?
- Zijn er ook signalen van broers of zussen / Bij wie?
- Welke vragen moeten beantwoord worden?
- Hoe vaak en wanneer komen de signalen voor? Nemen de signalen toe in de intensiteit of aantal?

Eerdere acties

- Welke acties zijn al ondernomen? Door wie?
- Wat is er al met de ouder(s)/ het kind besproken? Door wie?

Terugkoppeling

- Hoe, door wie, aan wie en wanneer worden bevindingen teruggekoppeld en vastgelegd?

Verdere beschrijving gevolgde stappen**Bijlage IV: Contactgegevens externe instanties voor collegiale consultatie**

Deze bijlage bevat de contactgegevens van de externe instanties waarmee contact wordt opgenomen wanneer er sprake is van collegiale consultatie.

Organisatie: Samen Veilig Midden Nederland
Adres: Tiberdreef 8, 3561 GG Utrecht
Tel nr: 0900 – 4005555
E-mailadres: veiligthuis@samens-veilig.nl

Organisatie: Buurtteam Vleuten
Adres: Burchtpoort 2, 3452 MD Vleuten
Telnr: 030 - 7400517
E-mailadres: vleuten@buurtteamsutrecht.nl

Organisatie: Save team Utrecht
Adres: Tiberdreef 8, 3561 GG Utrecht
Telnr: 0800-2000/ 0900 – 4005555/ 030 - 2427800
E-mailadres: veiligthuis@samens-veilig.nl

Organisatie: GGZ
Adres: Mgr van de Weteringstraat 132a, 3581 EN Utrecht
Telnr: 030 - 2369320
E-mailadres: steunpunt@ggzutrecht.nl

Organisatie: Jeugdgezondheidszorg
Adres: Utrechtse Heuvelrug 130, 3452 JA Vleuten
Telnr: 030 – 2863300/ 030 - 2863568
E-mailadres: jgzcpt@utrecht.nl

Organisatie: Politie (ook sociale jeugd- zedenzaken)
Adres: Burgemeester Middelweerdplaats 2, 3454 HG De Meern
Telnr: 0900 - 8844

Organisatie: Verwijsindex
Contactpersoon: Heikelien van Dillen
Telnr: 06-28540806

